

BIJLAGE ACHTERGRONDINFORMATIE

1. **De betekenis van het Centraal Museum voor de stad**
2. **Het depot: meer dan een bewaarplaats**
3. **De collecties in het Depot**
4. **Veel gestelde vragen over het Depot**

1 Betekenis van het Centraal Museum voor de stad

Het Centraal Museum is het oudste stedelijke museum¹ van Nederland. Al sinds 1838 worden bezoekers uitgenodigd om zich te verwonderen over de objecten die generaties voor hen hebben bewaard voor het nageslacht.

De collectie van het Centraal Museum, omvat inmiddels zo'n 60.000 objecten. Ongeveer 38.000 objecten zijn in eigendom van de gemeente, ruim 15.000 objecten zijn in bruikleen van Mercis (het zakelijk agentschap van Dick Bruna), circa 10.000 van de Stichting Rietveld Schröderarchief, en de rest van overige bruikleengevers (veelal stichtingen en kerken).

Het Centraal Museum wil Utrecht verrijken, zo geeft zij aan in het Meerjarig beleidsplan 2017-2020. Het museum verrast bezoekers met hoogwaardige en inspirerende tentoonstellingen, geworteld in onze unieke en brede collectie. Het museum vertelt haar verhalen altijd vanuit een Utrechts perspectief, liefst verhalen nog niet eerder verteld zijn. En verhalen die eigenlijk alleen het Centraal Museum kan vertellen, omdat Utrecht haar basis is.

Het Centraal Museum wil haar bezoekers ook verrijken door hen iets wezenlijks mee te geven.

Door verder te gaan dan alleen verzamelen en tentoonstellen. Nieuwe inzichten aan te reiken, een andere kijk, of door een moment van reflectie of een zintuiglijke te bieden. Het aantal bezoekers dat de weg naar het Centraal Museum weet te vinden, is de laatste jaren erg toegenomen. Van 135.000 bezoekers in 2012, groeide het bezoekersaantal via 285.000 in 2016, naar zelfs 318.000 in 2017.

Meer mensen naar het museum, betekent ook meer mensen naar de stad. Het Centraal Museum wil van betekenis zijn voor de stad Utrecht. Samen met alle andere – al dan niet culturele- ondernemers vormt het Centraal Museum een uitnodigende en prettige bestemming voor het toenemende aantal bezoekers uit binnen- en buitenland dat de stad ontdekt.

Door haar internationale oriëntatie maakt het museum niet alleen de Utrechtse collectie, maar ook Utrecht bekender. Van Antwerpen tot New York en van Tokio tot Sao Paulo. Overal tref je bruiklenen uit de collectie aan. En op diverse plekken in de wereld zullen ook in de komende jaren tentoonstellingen van het Centraal Museum te zien zijn. Dat laatste genereert naast bekendheid ook extra middelen voor het museum. En vormt daarmee een serieus onderdeel van deze culturele onderneming.

In mei 2017 is Bart Rutten begonnen als nieuwe artistiek directeur. Hij heeft de ambitie om het profiel van het museum verder te verscherpen en de collectie en programmering een kwaliteitsimpuls te geven.

Het museumgebouw aan de Agnietenstraat en de collectie geven kansen om een eigen identiteit neer te zetten en binnen het brede palet van musea in Nederland een zelfverzekerde positie in te nemen. Groot genoeg om met de grote musea mee te gaan en klein genoeg om ook allianties aan te gaan met kleinere instellingen. We kunnen hier een verbindende rol bij spelen en gezien worden als een belangrijke gangmaker binnen het Nederlandse museumbestel. Deze positie willen we claimen en op die manier nieuwe allianties aangaan.

¹ 'Een museum is een permanente instelling, niet gericht op het behalen van winst, toegankelijk voor publiek, die ten dienste staat aan de samenleving en haar ontwikkeling. Een museum verwerft, behoudt, onderzoekt, presenteert, documenteert en geeft bekendheid aan de materiële en immateriële getuigenissen van de mens en zijn omgeving, voor doeleinden van studie, educatie en genoegen.' (ICOM, 2006)

We willen uitstralen dat we een actief museum zijn waar je graag naar toe gaat en dan niet alleen om de tijdelijke tentoonstelling in De Stallen te bezoeken maar omdat je weet dat er binnen en vanuit de caleidoscopische collectie altijd iets nieuws te ontdekken is.

De wereld van Utrecht is meer divers dan we de afgelopen jaren in het museum hebben kunnen zien. 'Utrecht is de basis, de wereld is ons speelveld'. Interessant in dit leidmotief is verbinding tussen het globale en het lokale, een prikkelend en eigentijds uitgangspunt wat veel aanknopingspunten biedt voor een belangrijk fundament voor dit museum: hoe we relevant kunnen zijn en worden voor alle bewoners van Utrecht, nu en in de toekomst. En hoe we als stadsmuseum lokale kracht kunnen koesteren en tegelijkertijd de verbinding blijven zoeken met internationale en actuele ontwikkelingen in de kunst, vormgeving en mode.

In de nieuwe collectieopstelling die we voorbereiden willen we de collectie in al zijn schakeringen tonen. Daarbij durven we pluriform te zijn. Zonder vaste chronologie of inperking in scope van het totaalverhaal, maar een met lef gebrachte viering van het eclecticisme van de collectie.

De nieuwe collectieopstelling zal uitdrukking geven aan een voortdurend voortschrijdend inzicht dat de conservatoren opdoen in hun onderzoek. Daarbij wordt de collectieopstelling actief gevoed met bruiklenen van particuliere verzamelaars om banden aan te halen en zo schenkingen beter te kunnen entameren.

De collectieopstelling blaakt van de energie en straalt de drang tot delen met het publiek uit. Ook wordt het publiek op een innovatieve wijze geïnformeerd over de inhoud van onze collectie. Hierin moet zowel de wederkerende bezoeker (Utrechter en landelijk liefhebber van onze stiel) als de specialist bediend worden.

Iedereen die ons gebouw of Utrecht passeert met een latente belangstelling moet zich afvragen wat we nu weer voor iets verrassends hebben en de kenner moet precies weten welk werk er nu op zaal is².

Het Mondriaan Fonds heeft in november 2018 zeer positief geoordeeld over het aankoopbeleid van het Centraal Museum en een bijdrage toegezegd uit de regeling voor ondersteuning van publieke musea die structureel aankopen doen.

"De commissie heeft met waardering kennis genomen van de overtuigende en heldere visie van het Centraal Museum. In het nieuwe aankoop- en collectieplan wordt niet meer uitgegaan van zes collecties maar van één museum met één collectie, waarbij integratie en verwevenheid van de collectie centraal staat en de architectuur op een verfrissende manier is meegenomen. Uit het plan spreekt enthousiasme en zelfvertrouwen. Het museum wil kunsthistorisch de diepte in, neemt daarbij de kunstenaar als uitgangspunt en kijkt vanuit de kunstcollectie naar de maatschappij. Er is op een bevrijdende manier aandacht voor de unieke geschiedenis van Utrecht en voor de (inter)nationale potentie van de museumcollectie. Het museum koopt interessante kunst, geeft mooie opdrachten, wil een grotere rol in het kunstdebat spelen, meer schurende onderwerpen aan de orde stellen en in de vaste collectie meer flexibel programmeren, allemaal redenen waarom de commissie adviseert om de aanvraag te honoreren."³

Bij een groeiend Utrecht met een creatieve kern en een jonge, hoogopgeleide bevolking, hoort een museum met de kwaliteit en de uitstraling van het Centraal Museum. Een museum dat beschikt over een goede collectie, een internationale reputatie, een aantrekkelijk gebouw en een ambitieuze staf. Een stad die voor zijn erfgoed wil zorgen en een museum wil hebben dat kan bijdragen aan de ambities, kan niet zonder een professioneel en goed geoutilleerd depot.

² Uit: aanvraag bijdrage collectieprogramma MondriaanFonds, Centraal Museum 2018

³ Uit: toezegging bijdrage Mondriaanfonds, november 2018

Ad. 2 Het Depot: meer dan een bewaarplaats

In het depot worden de collecties van de gemeente en het Centraal Museum bewaard. Het is een goed beveiligd en geklimatiseerd gebouw waar op elk moment meer dan 50.000 objecten zo goed mogelijk worden bewaard voor de generaties na ons (de overige objecten worden door ruimtegebrek elders bewaard). Maar dat is niet het enige, anders dan vaak wordt gedacht, is er in een museaal depot veel bedrijvigheid.

2.1 Beheer objecten

De primaire functie van een depot is natuurlijk het duurzaam bewaren van de museumcollectie. Per materiaalsoort is er een depot met een klimaat en voorzieningen die passend zijn. Voor de schilderijen zijn er speciale rekken, voor kostuums speciale hangers en zuurvrije dozen en voor glas en keramiek afsluitbare kasten. In alle depots moet het klimaat zo stabiel mogelijk zijn, maar de eisen verschillen soms per materiaalsoort: voor metalen is het erg belangrijk dat de relatieve vochtigheid laag is, terwijl steen bijvoorbeeld veel minder gevoelig is.

Alle objecten en alle standplaatsen hebben een barcode, zodat verplaatsingen makkelijk kunnen worden geregistreerd.

2.2 Bruiklenen

Het Centraal Museum krijgt ieder jaar vele tientallen bruikleenaanvragen uit binnen- en buitenland, waarbij honderden objecten in bruikleen worden gevraagd. Elk bruikleenverzoek betekent veel activiteit in het depot: eerst wordt bekeken of de conditie van het werk goed genoeg is; soms is eerst nog een behandeling of restauratie nodig. Een eventuele behandeling kan vaak in het depot worden uitgevoerd, maar soms zit er een heen- en weertransport naar een restaurator aan vast. Als een bruikleen is toegezegd, wordt er van elk object een conditierapport gemaakt, zodat na afloop kan worden gecontroleerd of de conditie ongewijzigd is. Vervolgens wordt een verpakkingsadvies gegeven. Een verpakking (bv klimaatkist of krat) wordt op maat gemaakt of aangepast. Bij internationale transporten zijn er dan nog douane-formaliteiten en werkzaamheden die samenhangen met het beveiligen van luchtvracht voordat een object op transport kan.

Ook inkomende bruiklenen worden soms, voor of na de tentoonstelling waarvoor ze worden geleend, opgeslagen in het depot. Nationale en internationale collega musea, maar ook particuliere bruikleengevers verlangen goede faciliteiten.

2.3 Voorbereiding tentoonstellingen

Bij vrijwel alle tentoonstellingen die in het Centraal Museum worden gemaakt (3 grote en maximaal 10 kleinere per jaar), speelt de eigen collectie een belangrijke rol. In de (soms) jaren en maanden die vooraf gaan aan een tentoonstelling, doen conservatoren onderzoek naar de objecten. Behalve literatuuronderzoek op kantoor, gaat het ook om het fysiek bekijken van de objecten. Eigen conservatoren en gastcuratoren worden begeleid bij het raadplegen van de collectie in depot.

2.4 Onderhoud objecten

Een collectie van de aard en omvang van de collectie van de gemeente Utrecht (ca. 38.000 objecten uit 2 millennia), heeft continue zorg en aandacht nodig. In alle depots vinden periodieke schoonmaakrondes door gespecialiseerde 'object cleaners' plaats. In het kader van pestcontrol, zijn op verschillende plaatsen vallen geplaatst, die regelmatig op ongedierte gecontroleerd moeten worden.

Daarnaast is het in duizenden gevallen nodig in te grijpen door middel van restauratie.

2.5 Restauratie

In het kader van het Actieplan Collectie is het Centraal Museum nu bezig met een inhaalslag en vinden er honderden restauraties per jaar plaats, maar ook als dat project is afgerond, zullen er restauraties worden uitgevoerd aan werken die in bruikleen of naar zaal gaan: lijsten en schilderijen moeten worden geretoucheerd, delen van meubels vastgezet, etc. Dit betekent dat er objecten van hun standplaats gehaald moeten worden naar de plak waar ze kunnen worden behandeld, dat er restauratoren komen die het werk uitvoeren en verslag uitbrengen.

2.6 Onderzoek

Behalve voor eigen onderzoek ten behoeve van tentoonstellingen en publicaties, wordt de collectie ook gebruikt voor onderzoek door derden. Omdat het Centraal Museum ervan doordrongen is dat de collectie wordt beheerd namens en voor de gemeenschap, wordt altijd geprobeerd om onderzoek te faciliteren. Het komt jaarlijks meerdere keren voor dat onderzoekers een object of een hele deelcollectie komen bekijken en onderzoeken. Deze bezoeken worden uiteraard altijd onder begeleiding uitgevoerd.

Daarnaast zijn er onderzoeksprojecten die het Centraal Museum zelf initieert of waarin het participeert. Zo wordt nu deelgenomen aan een nationaal, meerjarig onderzoeksproject waarin het behouden van kunststoffen (plastics, schuimen etc.) centraal staat. In het kader hiervan komen onderzoekers, restauratoren en museummedewerkers uit verschillende instellingen onderzoek doen in het depot.

2.7 Fotografie

In de afgelopen jaren zijn de verwachtingen ten aanzien van beschikbaarheid van beeldmateriaal snel toegenomen. Het Centraal Museum is wat betreft online beschikbaarheid van collectie-informatie altijd een voorloper geweest. Al sinds 2000 is er collectie-informatie online en sinds 2011 staat de hele collectie online. Het gaat dan om de informatie (metadata), en een afbeelding. In 2011

was van ongeveer de helft van de objecten een afbeelding beschikbaar. Intussen zit het Centraal Museum op 85%, maar er zijn nog steeds duizenden objecten die gefotografeerd moeten worden.

Ook dat proces neemt veel werkzaamheden in depot met zich mee: object verplaatsen naar fotostudio, fotograaf ontvangen en begeleiden, object weer terugplaatsen.

2.8 Aanwinsten

Een belangrijke taak van een museum is verzamelen. Tegenwoordig wordt dat zeer kritisch gedaan – er is een verzamelbeleid geformuleerd waaraan objecten worden getoetst. Hoewel veel van de aangeboden stukken worden geweigerd, zijn er ieder jaar ook tientallen tot honderden aanwinsten: schenkingen en aankopen voor de collectie. Aanwinsten zorgen er voor dat een collectie ‘levend’ blijft – door nieuwe werken toe te voegen, ontstaan nieuwe verbanden en nieuwe verhalen. Nadat deze in het depot in ontvangst zijn genomen, moeten veel van bovengenoemde werkzaamheden worden uitgevoerd: de conditie van het werk wordt gecontroleerd; soms moet er een restauratie geregeld worden of moet het object eerst in quarantaine worden geplaatst; het object moet genummerd en gebarcodeerd worden en krijgt een standplaats toegewezen (dit is erg lastig, nu er amper meer plek is, soms moet worden uitgeweken naar externe opslag); het object wordt gefotografeerd; er wordt eventueel een steun of verpakking gemaakt en dan wordt het object opgeslagen.

2.9 Representatie

Hoewel het depot niet voor het publiek toegankelijk is, zijn er verschillende groepen die wel ontvangen worden. Bestuurders van gemeente en van particuliere fondsen en bruikleengevers willen allemaal met enige regelmaat een vinger aan de pols houden.

3. De Collecties in het Depot

Centraal Museum

De collectie is nu nog verdeeld over zes collecties: Oude kunst, Moderne en hedendaagse kunst, Toegepaste kunst, Mode en kostuums, Stadsgechiedenis en Bruna. Van Romeinse munten tot Rietvelds Roodblauwe stoel, van het eerste schetsboekje van Dick Bruna tot schilderijen van Marlene Dumas, van doopjurkjes van Utrechtse burgers tot 3d-geprinte couture van Iris van Herpen en van een Van Gogh schilderij tot het lesmateriaal van de voormalige huishoudschool Puntenburg – het wordt zorgvuldig beheerd, getoond, uitgeleend en online beschikbaar gemaakt.

Samen vormen deze collecties het erfgoed van de stad dat over een periode van vele eeuwen bij elkaar is gebracht. Het Centraal Museum, sinds 2013 verzelfstandigd, treedt op als rentmeester van dit collectieve erfgoed. Om het te delen met een zo breed mogelijk publiek en om het te bewaren voor de generaties die na ons komen.

Het belang van de collectie is groot: er is een regionale betekenis, maar ook een landelijk belang en voor sommige deelcollecties zelfs een internationaal belang⁴. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de internationale bezoeken, de internationale bruiklenen (in 2017 en 2018 naar oa de VS, Australië, Japan, Noorwegen, België, Italië) en reizende tentoonstellingen (in 2017 bv naar Japan, Duitsland en Polen, in 2018 naar Indonesië).

De collectie die het Centraal Museum beheert, maakt zo deel uit van de Collectie Nederland (zo'n 11% van alle museale collecties in Nederland is eigendom van gemeenten⁵), het collectieve erfgoed van de generaties voor ons dat we bewaren voor de generaties na ons. En hoewel de waarde van deze collecties uit veel meer aspecten bestaat dan alleen de financiële waarde, is het goed om in beeld te hebben dat de totale waarde de € 100.000.000 ruimschoots overstijgt.

Erfgoed

Al sinds 1972 voert de gemeente Utrecht systematisch archeologisch en bouwhistorisch onderzoek uit. En dat is geen overbodige luxe in een stad met meer dan 10.000 jaar geschiedenis.

Om de vroegste geschiedenis van de stad te kunnen reconstrueren is dit onderzoek van essentieel belang: de vondsten zijn dan de enige bronnen. En alhoewel er over de afgelopen 6 à 7 eeuwen veel meer geschreven bronnen bewaard zijn gebleven, blijft ook voor die periode het archeologische en bouwhistorische onderzoek van groot belang. Daardoor weten we veel over het dagelijkse leven van de gewone Utrechters. Over hoe ze woonden, wat ze aten en dronken, hoe ze kookten en zichzelf vermaakten.

De sporen die de generaties voor ons achterlieten, laten ook zien hoe ze het land gebruikten en vertellen veel over de stedelijke ontwikkeling die Utrecht in de loop der eeuwen heeft doorgemaakt. Zonder archeologische en bouwhistorische vondsten en documentatie zou kortom een belangrijk deel van de Utrechtse geschiedenis niet onderzocht, verteld en getoond kunnen worden.

In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw vond het archeologisch en bouwhistorisch onderzoek door uitgebreide stadsvernieuwing vooral plaats binnen de contouren van de middeleeuwse stad. Met de implementatie van het verdrag van Malta (1992) en de vertaling

⁴ Over de betekenis van musea, en de verschillende waarden ervan, is door de Museumvereniging de publicatie *Meer dan Waard* uitgegeven, zie <https://www.museumvereniging.nl/Portals/0/Meer%20dan%20waard.pdf>.

⁵ Publicatie *Museumcijfers 2015*

daarvan in de gemeentelijke Verordening op de Archeologische Monumentenzorg (2009) is het aantal archeologische onderzoeken binnen de grenzen van gemeente Utrecht explosief gestegen.

Ook de bouw van Leidsche Rijn heeft bijzonder veel waardevolle archeologische vondsten opgeleverd waardoor bestaande depotcapaciteit kwalitatief en kwantitatief moest worden verbeterd. In 2007 is het archeologisch en bouwhistorisch depot overgebracht van de bomvrije ruimtes in het waterliniefort Rhijnauwen naar de huidige locatie aan de Vlampijpstraat.

Ondertussen groeit Utrecht, en daarmee het aantal archeologische projecten en vondsten, onverminderd hard door. Ondanks verschillende stappen binnen het archeologisch proces waarbij selectie van vondstmateriaal plaatsvindt, nadert de opslagcapaciteit van het archeologisch en bouwhistorisch depot een kritieke grens. In de afgelopen jaren zijn 8500 dozen, 115 pallets en een groot aantal grote bouwhistorische elementen zoals sleutelstukken, balklagen en andere architecturale elementen in het depot terecht gekomen. De trend is dat per jaar ongeveer 200 dozen met archeologisch materiaal aan de collectie worden toegevoegd. Binnen afzienbare tijd kan er niets meer worden toegevoegd aan het huidige depot en moet gemeente Utrecht de vondsten van afgeronde projecten weigeren en kan daarmee niet meer voldoen aan haar wettelijke depottaak.

4. Veel gestelde vragen over het depot

Moeten al deze objecten echt bewaard blijven?

De collectie van het Centraal Museum is gegroeid in de loop van meer dan 175 jaar. Van generatie op generatie is doorgegeven wat we de moeite van het bewaren waard vonden. Natuurlijk zijn de gedachten over verzamelen in de loop van de tijd wel eens veranderd en zijn er soms objecten in de collectie terechtgekomen waarvan later de waarde in twijfel werd getrokken. Om die reden is in 2006 een afstotingsproject afgerond waarin honderden 'vreemde eenden' uit de collectie zijn verwijderd. Ook in het nu lopende Actieplan Collectie wordt de hele collectie nog eens kritisch bekeken en zullen waarschijnlijk objecten afgestoten gaan worden.

Toch heeft de geschiedenis ons ook geleerd om terughoudend te zijn. Wat in het ene tijdperk als minderwaardig of oninteressant wordt beschouwd, kan een paar decennia later juist midden in de belangstelling staan. Juist het 'tijdloze' karakter van de collectie, is wat het Centraal Museum als beheerder ook bewaakt.

Jaarlijks worden tientallen en soms honderden objecten die worden aangeboden, geweigerd – de selectie aan de poort is streng. Maar de objecten die die selectie halen, moeten we dan ook echt bewaren, niet alleen om ze in een museum te tonen, maar ook als onderwerp van onderzoek, als erfenis voor de generaties na ons die er ongetwijfeld weer anders over zullen oordelen dan wij.

Vanuit Erfgoed geldt dat met de implementatie van het Verdrag van Malta en de uitwerking daarvan in de gemeentelijke Verordening op de archeologische Monumentenzorg (2009) initiatiefnemers verplicht archeologisch onderzoek moeten uitvoeren en hierover dienen te rapporteren. De laatste stap in dit proces is de deponering van documentatie en vondsten. Omdat gemeente Utrecht een eigen archeologisch en bouwhistorisch depot heeft, is de gemeente automatisch juridisch eigenaar van de vondsten (uitgewerkt in artikel 50 van de Monumentenwet 1988 en vanaf 2016 in artikel 5.7 van de Erfgoedwet). Dit betekent ook dat de gemeente een acceptatieplicht van archeologische vondsten heeft.

De vondsten vormen, naast de velddocumentatie, de materiële 'bewijslast' van hetgeen is onderzocht en dienen dan ook te worden bewaard. Tijdens de verschillende stappen van het archeologisch proces (van bureauonderzoek tot en met deponering) vindt selectie van vondstmateriaal plaats. Het materiaal dat uiteindelijk wordt gedeponeerd is het eindresultaat van deze selectie. Door de ontwikkeling van nieuwe inzichten, vragen en onderzoekstechnieken gebeurt het regelmatig dat vondsten en velddocumentatie van oude opgravingen opnieuw worden onderzocht.

Wat zijn voor- en nadelen van een 'open' (publiekstoegankelijk) depot?

Bij gesprekken over een museaal depot wordt vaak gevraagd of dit geen publieksfunctie kan krijgen. Een 'open depot' lijkt een mooie manier om twee vliegen in één klap te slaan. In het haalbaarheidsonderzoek dat het Centraal Museum in 2016 heeft laten uitvoeren, is deze vraag aan de orde geweest. Al snel bleek dat bij de keuze voor een open depot zowel de investeringskosten als de exploitatiekosten vele malen hoger zijn. Betalende bezoekers kunnen dat niet compenseren. Bovendien doe je altijd concessies aan de kwaliteit van het depot – de optimale bewaaromstandigheden (donker, lage stabiele temperatuur en stabiele luchtvochtigheid) kunnen eenvoudig weg niet verenigd worden met bezoek.

Zowel het Centraal Museum als de afdeling Erfgoed hebben tentoonstellingsruimten en andere platforms die gebruikt kunnen worden om de collectie te tonen, waar ook ruimte is voor context en publieksbegeleiding. Om dat ook in een depot te willen forceren, maakt het onnodig complex.

Is een depot verder buiten de stad een optie?

Gezien het intensieve gebruik van het depot door de verschillende medewerkers van het Centraal Museum, is een depot op relatief korte afstand van het museum zeer gewenst. De invulling van ambitie van het Centraal Museum betekent voor het depot dat er (nog) meer bewegingen tussen

museum en depot zullen komen en dat er ruimte nodig is om de collecties van verschillende partners op een professionele manier (tijdelijk) te kunnen huisvesten. Zo'n 550 keer per jaar gaan medewerkers van het museum, die niet in het depot werken naar het depot toe voor onderzoek, voorbereiden van bruiklenen etc. Daarnaast komen er bijna 500 externe bezoekers per jaar, die dan ook weer begeleid moeten worden door medewerkers van het depot of het museum.

Hét voordeel van een depot buiten de stad zou zijn dat de huisvesting goedkoper is (goedkopere grond). Dit voordeel geldt echter pas bij een zeer grote afstand vanuit Utrecht.

Er zijn wel musea die een depot bouwen dat verder weg staat (denk aan Rijksmuseum), maar die zijn dan zo groot dat ze op beide locaties volledige teams hebben (terwijl in het CM mensen op beide locaties werken) en eigen transportmiddelen en vervoersrondes etc. Zaken die de exploitatie voor het CM vele malen duurder zouden maken en dus niet passend zijn bij de schaalgrootte).

Is er onderscheid te maken in een intensief depot (met stukken die je vaak nodig hebt) en een extensief depot (met stukken die je vooral bewaart)?

In het beheren van een collectie zo groot als die van de gemeente Utrecht, maak je steeds categorieën, om de aantallen hanteerbaar te houden: objecten die met voorrang in aanmerking komen voor fotografie, objecten die met voorrang gerestaureerd moeten worden, objecten die verplaatst kunnen worden naar een andere ruimte etc. Wat daarbij keer op keer blijkt, is dat niet te voorspellen is welke objecten “nodig” zullen zijn. Natuurlijk zijn er topstukken te onderscheiden, waarvan we zeker weten dat die ieder jaar getoond of aangevraagd zullen worden, maar voor alle andere objecten geldt dat het onvoorspelbaar is. In 2017 is er bijvoorbeeld (internationaal wetenschappelijk) onderzoek gedaan naar enkele stukken Chinees porselein, naar de toverlantaarnplaten en zijn er vragen gekomen over gevelstenen, steensculptuur en zilveren miniaturen.

In al deze voorbeelden ging het om stukken die daarvoor misschien wel 10 jaar niet waren ‘gebruikt’. Juist omdat het Centraal Museum de hele collectie online heeft staan, weten de studenten, onderzoekers en collega-conservatoren deze objecten te vinden. Een splitsing in ‘veelgebruikt’ en ‘overig’ is dus eigenlijk niet te maken.

Een ander nadeel bij het splitsen van een depot is het punt dat bij veel beheers-taken geen onderscheid wordt gemaakt tussen ‘topstuk’ en ‘overig’: vaak wordt projectmatig gewerkt – alle objecten krijgen een barcode, worden schoongemaakt, worden gefotografeerd of op conditie gecontroleerd – het opsplitsen van collecties zou dat soort werk erg inefficiënt maken.

Tot slot zou het splitsen van de depots betekenen dat er twee gebouwen beveiligd moeten worden, schoongehouden, gemonitord etc. Dat zou een forse formatie-uitbreiding met zich mee brengen.

Welke bijdragen zijn mogelijk van particulieren en fondsen?

De vraag welke rol particulieren en fondsen zouden kunnen spelen, is in dit stadium moeilijk te beantwoorden. Toch is het goed om nu al in beeld te hebben dat het niet ondenkbaar is dat zij een bijdrage leveren aan de investering en daardoor ook de exploitatielast omlaag kunnen brengen.

Wat kan de rol zijn van commerciële partijen?

Er zijn twee partijen die naar aanleiding van het haalbaarheidsonderzoek dat het CM in 2016 heeft laten uitvoeren, hebben aangegeven geïnteresseerd te zijn om op te treden als investeerder/bouwheer als de gemeente/CM bereid is langlopende huurovereenkomsten aan te gaan. Voordeel is dat dit beide partijen zijn die al met succes museale depots hebben gebouwd en dat risico's bij hen zouden liggen.

Dit kan nader onderzocht worden.

Wat kan de rol zijn van bruikleengevers?

Vrijwel alle museumcollecties zijn in belangrijke mate gevormd door de betrokkenheid van verzamelende particulieren die hun collecties schonken of nalieten aan musea. Ook het Centraal Museum heeft al vanaf het begin in de negentiende eeuw stukken uit particuliere verzamelingen

verworven. Hier zijn ook langdurige bruiklenen bij die beschouwd worden als 'vaste' onderdelen van de collectie. Langdurige bruiklenen werden vaak later omgezet in schenkingen. Omdat het beheer van langdurige bruiklenen complex is (wat doe je als er geen erfgenamen te vinden zijn? Wat als ze het niet met elkaar eens zijn?), zijn musea terughoudender geworden in het verwerven van bruiklenen. Vaak wordt geprobeerd om afspraken te maken over 'promised gifts'. Toch blijft collectie-uitbreiding via bruiklenen interessant – met name bij de Oude Kunst en in sommige gevallen bij Moderne en hedendaagse Kunst is het de enige manier om stukken te bemachtigen omdat ze voor musea onbetaalbaar zijn geworden. In gesprekken met potentiële bruikleengevers is het professioneel beheren en bewaren één van de troeven van het museum – een troef die op dit moment niet gespeeld kan worden, omdat het depot vol is.